

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 15.07.1961, sp. zn. TP 59/61, ECLI:CZ:NS:1961:TP.59.1961.1

Číslo: 50/1961

Právní věta: Výši škody způsobené výkupnímu podniku vyplacením výkupních cen na podkladě administrativních machinací prováděných zaměstnancem výkupního podniku při zapisování dodávek zemědělských produktů zemědělci, které ve skutečnosti dodány do skladu vůbec nebyly, tvoří výše vyplacených výkupních cen, nikoliv výše maloobchodních cen zemědělských produktů.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 15.07.1961

Spisová značka: TP 59/61

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Dokazování, Jednotná zemědělská družstva, Odpovědnost trestní, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Spekulace

Předpisy: 86/1950 Sb. § 134a

§ 135

§ 136

§ 245

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 50/1961 sb. rozh.

Výši škody způsobené výkupnímu podniku vyplacením výkupních cen na podkladě administrativních machinací prováděných zaměstnancem výkupního podniku při zapisování dodávek zemědělských produktů zemědělci, které ve skutečnosti dodány do skladu vůbec nebyly, tvoří výše vyplacených výkupních cen, nikoliv výše maloobchodních cen zemědělských produktů.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu k otázce zjišťování výše způsobené škody při machinacích zemědělskými výrobky, z 15. července 1961, TP 59/61)

Obžalovaný jako skladník ve Výkupním podniku v Č. prováděl přejímání obilí a ostatních produktů, dodávaných zemědělci do skladu. Podle přejímacích lístků, které sám vyplňoval a podepisoval, byla pak prováděna výplata za dodané produkty.

Po předchozí dohodě s pěti zemědělci prováděl tzv. administrativní výkup, zapisoval jako dodané obilí, které ve skutečnosti do skladu dodáno nebylo, od zemědělců dostával peníze, které jim byly vyplaceny ve výkupních cenách obilí. Obžalovaný uvedeným způsobem získával peníze a zemědělcům zůstávalo nedodané obilí k jejich dispozici. Takto zapsal a přijal peníze nejméně za 133 q pšenice, 33 q žita, 8 q ovsa a 67 kg máku. Obžalovaný, který spáchal ještě další trestnou činnost, byl za toto jednání uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. b), c), odst. 2 písm. a), b), odst. 3 tr. zák.

Okresní soud v Náchodě při úvaze o výši způsobené škody výkupnímu podniku vycházel z maloobchodních cen a stanovil ji částkou 51 340 Kčs za obilí, 1618 Kčs za mák. Použití maloobchodních cen blíže nezdůvodnil.

K odvolání obžalovaného krajský soud v Hradci Králové dospěl po přezkoumání rozsudku k závěru, že výši škody, kterou obžalovaný způsobil naznačenými administrativními manipulacemi při zapisování dodávek nelze vyčíslit maloobchodními cenami, nýbrž částkou, kterou výkupní podnik skutečně vyplatil a o kterou byl poškozen, tj. částkou odpovídající výkupním cenám. V souhlase s návrhem krajského prokurátora vyjádřil pak výši způsobené škody ve výkupních cenách uvedených produktů (100 Kčs za 1 q pšenice, 91 Kčs za 1 q žita, 56,60 Kčs za 1 q ovsa a 800 Kčs za 1 q máku).

Gremiální porada krajského soudu v Hradci Králové dospěla k názoru, že vyčíslení výše škody ve výkupních cenách uvedených produktů zjištěné odvolacím soudem, není správné a nevyjadřuje vysokou společenskou nebezpečnost uvedeného jednání obžalovaného, ohrožujícího důležitý úsek zemědělské výroby. Mělo být prý přihlíženo k tomu, že činností obžalovaného s dalšími pachateli nebylo do skladu dodáno uvedené množství obilí a máku, sklad byl tím zkrácen a poškozen o možnost s těmito produkty disponovat a získat tak ve prospěch majetku v socialistickém vlastnictví maloobchodní hodnotu uvedených zemědělských produktů.

Gremiální porada trestního kolegia Nejvyššího soudu došla k závěru, že rozhodnutí krajského soudu v Hradci Králové je správné. Škodu, kterou způsobil obžalovaný administrativními manipulacemi při zapisování dodávek nelze vyčíslit maloobchodními cenami, nýbrž jedine částkou, kterou výkupní podnik skutečně vyplatil, tj. částkou odpovídající výkupním cenám.

Je nutno zhodnotit a posoudit k jakému cíli směřovalo jednání obžalovaného. Obžalovaný, jako zaměstnanec výkupního podniku jednal v úmyslu dosáhnout ke škodě výkupního podniku vyplacení výkupních cen uvedením tohoto podniku v omyl, že zemědělci dodali určité množství zemědělských produktů, ačkoliv ve skutečnosti se tak nestalo. To provedl tak, že po předchozí dohodě se zemědělci prováděl tzv. „administrativní“ výkup, tj. zapisoval jako dodané zemědělské produkty, které do skladu vůbec dodány nebyly. Tak dosáhl, že uvedeným zemědělcům byly výkupním podnikem vyplaceny výkupní ceny za zemědělské produkty do skladu ve skutečnosti nedodané a tyto výkupní ceny pak zemědělci odváděli obžalovanému a jim zůstávalo obilí.

Výkupnímu podniku mohla být způsobena věcná škoda jen ve výši vyplacených výkupních cen; podle rozsahu trestné činnosti mohlo ovšem dojít i k maření nebo ztěžování provozu výkupního podniku (§ 135 tr. zák.). Výkupní podnik totiž vykupuje jako socialistický podnik zemědělské produkty v rámci plánovaného výkupu za tím účelem, aby s nimi dále disponoval v zájmu rozvoje socialistického hospodářství.

Vyplatí-li výkupní ceny za zemědělské produkty, které dodány nebyly, může požadovat jako náhradu škody jen částku vyplacenou na výkupních cenách, neboť to je skutečná škoda, kterou utrpěl (Výše škody bývá v takovém případě zpravidla určitě zjištěna a v adhezním řízení nebo v občanskoprávním řízení může být jen v této výši výkupních cen přiznána).

Jinak je tomu v případě, kdy zemědělské produkty byly do výkupního podniku skutečně dodány a pachatel s nimi bez svolení výkupního podniku sám disponoval, takže by je rozprodával ve svůj prospěch anebo disponoval jiným způsobem odporujícím účelu činnosti výkupního podniku. V tom případě zemědělské produkty mají již hodnotu tržního zboží, tedy maloobchodní cenu. Výkupní podnik v plánu své činnosti s nimi počítá, musí je použít k těm účelům, pro které je vykoupil a uskladnil, neoprávněným zásahem pachatele je pak zbaven možnosti plánem stanovené úkoly plnit. V takovém případě škodu nutno počítat ve výši maloobchodních cen za takové produkty. V adhezním nebo občanskoprávním řízení právem musí pak být výkupnímu podniku přiznána škoda z trestného činu jen ve výši maloobchodních cen.

V této souvislosti nutno ještě zhodnotit a posoudit, jakého trestného jednání se dopouští zemědělec, který nesplní povinné dodávky a zemědělské produkty výkupnímu podniku nedodá. Jeho jednání může být posuzováno z hlediska ustanovení § § 135, 136 tr. zák., nepůjde-li vzhledem k rozsahu a jiným okolnostem o přísnější trestný čin sabotáže event. v souběhu s trestným činem návodu (pomoci) nebo pokusu k trestnému činu podle § 245 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Hromadil-li by zemědělec neplněním povinných dodávek nebo dodávek nadbytečných zemědělských produktů tyto produkty ve svém hospodářství, prodával je jiným osobám, nebo jimi vykrmoval domácí zvířectvo, dobytek apod., aby tak získal pro sebe prospěch z tohoto nekalého jednání, bylo by možno posuzovat jeho jednání ještě jako trestný čin spekulace podle § 134a tr. zák.